

گامی نو در عرصه قرائت فصیح و روان نوآموزان

هفت گام تا قرائت فصیح و روان قرآن آموزان

آشنایی با قرائت فصیح، سبک و روان
همراه با تصحیح قرائت نماز و پرسش نامه

ویژه مقاطع مختلف

مؤلف : ناصر احمدی

سرشناسه:	احمدی، ناصر، ۱۳۶۰ -
عنوان و پدیدآور:	هفت گام تا قرائت فصیح و روان قرآن آموزان: آشنایی با قرائت فصیح، سلیس و روان همراه با تصحیح قرائت نماز.../ مولف ناصر احمدی.
مشخصات نشر:	قم: سپهر اندیشه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری:	۷۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۱۱-۰۲۳-۶
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع:	قرآن - قرائت - تجوید - راهنمای آموزشی
رده‌بندی گنجره:	۱۳۹۳ ۵۷ ۳۷۲۳ الف / ۵ / BP ۷۴
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۱۵۱-۷
	شماره کتابخانه ملی: ۳۵۱۶۵۶۴

E_mail: Sepehre_Andisheh@Hotmail.com

م - خیابان امامزاده ابراهیم، پلاک ۵۳۷

۴ - ۰۹۱۲۱۵۲۰۰ - ۳۸۸۱۴۷۱۴ - ۲۵

نام کتاب: هفت گام تا قرائت فصیح و روان قرآن آموزان

ناشر: انتشارات سپهر اندیشه

مؤلف: ناصر احمدی

طراح روی جلد: محسن فرزانه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

چاپخانه: سیدالشهداء

قیمت: ۵۵۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و متعلق به مؤلف می‌باشد.

هدیه اداره کل بنادر و دریانوردی استان خوزستان - بندر امام خمینی (ره)

فهرست

۸.....	پیشگفتار.....
۱۰.....	مقدمه.....
۱۱.....	هفت گام فصیح و روان خوانی.....
۱۳.....	گام اول: صامت‌ها.....
۱۷.....	گام دوم: مصوت‌ها.....
۲۱.....	گام سوم: نشانه‌ها (۱).....
۲۵.....	گام چهارم: نشانه‌ها (۲).....
۲۷.....	گام پنجم: وقف و ابتدا.....
۳۱.....	گام ششم: تلفظ صحیح و عربی حروف.....
۳۷.....	ضمیمه گام ششم: آموزش صحیح خوانی نماز.....
۴۱.....	گام هفتم: ناخوانا و نانویسا.....
۴۸.....	ضمیمه گام هفتم: التقاء ساکنین.....
۴۹.....	پرش‌های چهارگزینه‌ای هفت گام تا قرائت فصیح و روان.....
۵۱.....	سه گام برتر (نهایی) فصیح و روان خوانی.....
۵۲.....	پیشگفتار گام‌های نهایی.....
۵۳.....	گام هشتم: صفات حروف.....
۵۶.....	ضمیمه صفات و احکام نون و میم.....
۵۷.....	گام نهم: احکام نون و میم ساکن.....
۶۱.....	ضمیمه احکام تنوین و نون ساکن.....
۶۳.....	گام دهم: احکام تغخیم و ترقیق و مد.....
۶۹.....	پرش‌های چهارگزینه‌ای سه گام نهایی تا قرائت فصیح و روان.....
۷۱.....	تلیخیص نموداری هفت گام تا قرائت فصیح و روان.....
۷۲.....	منابع.....

پیشگفتار

با توجه به پرسش‌های مکرر قرآن آموزان در مورد شیوهی اعراب‌گذاری و اینکه آیا در ابتدای نزول قرآن این چنین علاماتی بوده‌اند. بنا بر اهمیت پاسخ دادن به این پرسش مهم مرا بر آن داشت، مختصری از تاریخچه‌ی نقطه و علامت‌گذاری قرآن کریم را به عنوان پیشگفتار مطرح نمایم.

تاریخچه‌ی مختصری از نقطه و علامت‌گذاری قرآن کریم

در زمان بعثت پیامبر اکرم (ص) با توجه به محیط خاص جاهلیت «جزیره العرب» کتابت عرب مراحل اولیه‌ی خود را می‌گذراند و نوشته‌های آنان بسیار ساده و ابتدایی و فاقد علامت‌ها و نشانه‌هایی بود که امروزه برای نشان دادن حرکات، سکون تشدید، مد و تنوین و... از آن‌ها استفاده می‌شود.

زمانی که پیامبر اسلام (ص) به رسالت برگزیده شد، کاتبان وحی، قرآن را با همان رسم الخط رایج آن روز می‌نوشتند و با توجه به بیان شوالی قرآن که برای آن‌ها بسیار دشوار بود و نزول تدریجی قرآن و این که تلفظ صحیح آیات را از زبان پیامبر اکرم (ص) می‌شنیدند، در قرائت قرآن کمتر دچار لغزش می‌شدند و چنانچه در تلفظ صحیح کلمه‌ای شک می‌کردند از پیامبر (ص) می‌پرسیدند.

پس از آنکه اسلام گسترش یافت و بسیاری از اقوام غیر عرب نیز به اسلام گرویدند، به علت عدم آشنایی با زبان عربی نمی‌توانستند قرآن را صحیح بخوانند و حتی اشتباهات در بیان و سخنان فصیحان عرب نیز به چشم می‌خورد. این امر حضرت علی ابن ابیطالب (ع) را بر آن داشت تا برای حفظ و نگهداری قرآن کریم، قواعدی را پایه‌ریزی نماید و آن را به شاگرد خود «ابوالاسود دؤلی» آموزش دهد، نگاه ابوالاسود تصمیم گرفت برای صحت قرائت عموم مردم، قرآن را علامت‌گذاری نماید. او برای این کار یکی از برجسته‌ترین نویسندگان آن روز را به کار گرفت و از او خواست تا هنگام تلاوت قرآن، نگاه به حرکت لب‌های او کند. اگر هنگام تلفظ حرفی لب‌های او حالت گشایش (بازشدن) به خود گرفت یک نقطه با رنگ قرمز بالای آن حرف قرار دهد تا نشانگر مفتوح بودن آن حرف در حین تلفظ باشد و اسم آن نقطه را «فتحه» نامید و نیز اگر هنگام تلفظ حرفی لب‌های او حالت شکستگی به خود گرفت یک نقطه قرمز زیر همان حرف قرار دهد تا نشانگر مکسور بودن آن حرف در حین تلفظ باشد و اسم آن نقطه را «کسره» نامید. همچنین اگر هنگام تلفظ حرفی، لب‌های او حالت به هم پیوستگی (جمع شدن) به خود می‌گرفت یک نقطه به رنگ قرمز در جلو آن حرف قرار دهد تا نشانگر مضموم بودن آن حرف در حین تلفظ باشد و اسم آن نقطه را «ضمه» نامید. ابوالاسود آیات را می‌خواند و نویسنده با نقطه اعراب‌گذاری می‌کرد و هر برگی از قرآن که نقطه‌گذاری می‌شد، ابوالاسود آن را باز بینی می‌کرد تا اینکه تمام قرآن نقطه‌گذاری شد.

با پیروی از این روش در نگارش قرآن توسط دیگران، صحیح خواندن قرآن از نظر حرکات تا اندازه‌ای تحقق

یافت ولی مشکل تشخیص حروف متشابه همچنان باقی بود، برای برطرف کردن این اشکال، دو تن از شاگردان ابوالاسود به نام‌های «یحیی بن یَعْفَر» و «نَصْر بن عاصِم» با استفاده از تجربه‌های استاد خود، حروف را نقطه گذاری نمودند تا حروف متشابه از یکدیگر تمیز (تشخیص) داده شوند و برای اینکه نقطه حرکات با نقطه حروف اشتباه نشود، نقطه‌های حروف را هم رنگ حروف «مشکی» و نقطه حرکات را با همان رنگ قرمز می‌نوشتند. پس از مدتی از نقطه‌های زرد رنگ برای تشخیص الف، واو و یایی که به صورت همزه خوانده می‌شدند و نیز از نقطه سبز برای تمیز دادن همزه‌ی وصل در ابتدای کلمات استفاده نمودند.

این کارها تا اندازه‌ی زیادی توانست مشکلات تشخیص حرکات و حروف مشابه را برطرف نماید، ولی مشکل به کاربردن رنگ‌های متفاوت برای منظورهای مختلف در نوشتار، خلیل بن احمد فراهیدی از شیعیان اهل بیت عصمت و طهارت (علیه السلام) را بر آن داشت تا نقطه‌هایی که نمایانگر حرکات و همزه بود را تغییر شکل دهد. وی برای تشخیص حرکت فتحه از «الف»، کسره از «یاء» و ضمه از «واو» کمک گرفت، زیرا صداهای آن‌ها متمایل به این حروف هستند و آن را به صورت کوچک‌تر در بالا و زیر حروف قرار داد و برای همزه از قسمت بالای حرف عین «ء» و برای علامت‌های سکون تشدید، مد و... از شکل‌های دیگری استفاده نمود که در گام‌های فصیح و روان‌خوانی به طور اختصار آمده است.

بعد از ایشان موارد دیگری در رسم الخط قرآن‌ها انجام گرفت که هر یک در سهولت قرائت و آموزش نقش بسزایی داشت و مورد استقبال اکثر مسلمین قرار گرفت. اما توجه به گستردگی جهان اسلام و نبود وسایل ارتباط جمعی برخی علامات در نقاط مختلف با همدیگر تفاوت دارند اما لازم به یادآوری است که اصل کلمات قرآنی و همچنین شیوه نگارش آن‌ها در کشورهای اسلامی یکسان است، تنها تفاوتی که وجود دارد در شیوه علامت گذاری بعضی از شکل‌ها است که برای سهولت در تلفظ قرار داده شده است.

نتیجه اینکه که سعی همه بر این بوده است که علامت‌های موجود در قرآن‌های با رسم الخط‌های مختلف، جهت قرائت فصیح و صحیح، کمک شایانی نماید. از خداوند متعال عاجزانه خواستارم مرا با ارائه این مجموعه به نوآموزان قرآنی در مقاطع مختلف تحصیلی در رسیدن به هدف «تعلیم و تعلم فصیح، روان و ساده قرائت قرآن به دیگران» یاریم نماید.

در عظمت قرآن کریم ہمیں بس کہ کلام حق تعالیٰ است و بر سینہ مبارک رسول رحمت و مہربانی حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نازل گردیدہ و در مقام و منزلت آن ہمیں کافی است کہ آیاتش بہ اندازہ درجات بہشت و ضامن سعادت انسان ہا است و بشریت را از گمراہی و ضلالت بہ ہدایت ابدی سوق می دہد.

مجموعہ ای کہ در پیش رو دارید حاصل آموختہ ہا، آموزش ہا و تجربیات سال ہای متمادی است کہ با عنایت حق تعالیٰ و فرمودہ پیامبر اکرم (ص) کہ فرمودند: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ» بہترین شما کسی است کہ قرآن را فراگیرد و بہ دیگران بیاموزد» و همچنین فرمودہ مقام عظمای ولایت حضرت آیت اللہ العظمیٰ خامنہ ای مدظلہ العالی کہ خطاب بہ مسئولین جامعہ قاریان مشہد فرمودند: «در مورد قرآن ہر چہ تلاش کنید زیادہی نیست»، مرا بر آن داشت کہ جزوات خود را کہ طی چندین سال در دسترس قرآن آموزان و دانشجویان و کارکنان دستگاه ہای دولتی قرار گرفتہ بود بہ نام «روخوانی و تجوید روان سطح یک» جہت استفادہ عموم و ترویج بیش از پیش آموزش کلام وحی چاپ نمایم. سہس پس از گذشت چندین سال از چاپ این اثر و با توجہ بہ اینکہ برخی سرفصل ہای قواعد تجویدی کتب قرآنی اثباتی در قرائت فصیح و روان خوانی ندارد و نیز وقت گیر و مانع یادگیری سریع و آسان علاقمندان بہ قرائت صحیح و روان قرآن کریم بہ ویژہ دانشجویان و دانش آموزان است بنابراین تصمیم گرفتم با چند گام کوتاہ، قرآن آموزان را بہ «فصیح و روان خوانی قرآن» در حد توان و بہ عنوان یک مسلمان و تأکید شرع مقدس بسیار نزدیک نمایم. بنابراین کتاب «ہفت گام قرآن آموزان تا قرائت فصیح، سلیس و روان» را بہ رشتہی تحریر درآورد. از ویژگی ہای این کتاب آن است کہ اولاً، طالب آن در سطح عموم بہ ویژہ مقاطع راهنمایی، دبیرستان و دانشگاه با سبک سادہ و براساس اولویت و ترتیب لزوم یادگیری قواعد فصیح و روان خوانی تدوین شدہ کہ این روش بہ تعلیم سریع نوآموزان کمک شایانی می کند و ثانیاً، توضیحات شفافی و عملی قواعد و تمرین ہایی کہ در گام ہای قرائت فصیح آمدہ فراگیری دقیق را عمق می بخشد و ثالثاً گام ہای نہایی جہت قرآن آموزانی کہ علاقمند پیشرفت بیشتری در قرائت را داشتہ باشند و نیز برای مربیان جہت آموزش ہای برتر ضمیمہ گردیدہ است. بنابراین قرآن آموزان با مطالعہ دقیق این کتاب و ہمراہ با گوش فرا دادن بہ قرائت ہای تحقیق یا ترتیل قاریان ورزیدہ قرآن می توانند قرائتی فصیح و روان و قابل قبول و جذاب و دلنشین داشتہ باشند. البتہ لازم بہ ذکر است اگر قرآن آموز از اساتید قرآن در جلسات مکرر بہرہ گیرد و نزد آنان قرائت نماید پیشرفت قرائت آنان سریع تر خواہد بود. اکنون این مہم با یاری خداوند باری تعالی و ہمکاری علاقمندان ترویج علوم غنی قرآن کریم میسر گردید و ان شاء اللہ کہ مفید فایدہ باشد و مورد قبول درگاہ احدیت واقع گردد. بی شک این مجموعہ همانند ہر اثر دیگری خالی از عیب و نقص نیست، ما را در رفع نقایص آن یاری فرمائید.